

Knjiški Krnjaš IV.

ZNANSTVENI SKUP

Ivan Berislav Grigić (1931. – 1992.)

pjesnik i publicist

Vinkovci, 16. studenoga 2018.

Urednici

Akademik Slavko Matić

Dr. sc. Anica Bilić, znanstvena savjetnica

HRVATSKA AKADEMIJA ZNANOSTI I UMJETNOSTI
CENTAR ZA ZNANSTVENI RAD U VINKOVcima

Knjiški Krnjaš IV.

ZNANSTVENI SKUP

*Ivan Berislav Grigić,
(1931. – 1992.),
pjesnik i publicist*

PROGRAMSKA KNJIŽICA
KNJIŽICA SAŽETAKA

Zagreb – Vinkovci
2018.

Organizator

HRVATSKA AKADEMIJA ZNANOSTI I UMJETNOSTI
CENTAR ZA ZNANSTVENI RAD U VINKOVcima

Znanstveni skup finansijski su potpomogli

BOSO, d. o. o., Vinkovci

GRAD VINKOVCI

VUKOVARSKO-SRIJEMSKA ŽUPANIJA

HRVATSKA AKADEMIJA ZNANOSTI I UMJETNOSTI
CENTAR ZA ZNANSTVENI RAD U VINKOVcima

ZNANSTVENI SKUP

*Ivan Berislav Grigić,
(1931. – 1992.),
pjesnik i publicist*

petak, 16. studenoga 2018.

*Rodna kuća Ivana Kozarca
Ulica Josipa Kozarca 38, Vinkovci*

PROGRAM

12 sati – POZDRAVNI GOVORI

Akademik Slavko Matić, voditelj Centra za znanstveni rad
Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u Vinkovcima
Ivan Bosančić, mag. oec., gradonačelnik Vinkovaca
Katarina Stanić, vlasnica Rodne kuće Ivana Kozarca

Glazbeni program

GLAZBENA ŠKOLA JOSIPA RUNJANINA, VINKOVCI

Duo

Anonimus: *Ples iz 16. stoljeća*

My favorite things, iz mjuzikla *Moje pjesme, moji snovi*

Izvode:

Edita Martinović, 2. razred flaute

Ema Martinović, 1. razred srednje škole, violina

Program pripremila: Petra Marković, mag. mus., prof. flaute

Duo

M. Giuliani: *Menuett*

Izvode:

Petra Čović, 3. razred flaute

Lucija Becić, 2. razred flaute

Program pripremila: Tatjana Trošić, prof. flaute

Kvartet klarineta
Toby Fox: *Megalovania*
ABBA: *Money, Money*

Izvode:

Patrik Hodak, 2. razred srednje škole
Carlito Uzelac, 2. razred srednje škole
Iva Nera Čačić, 2. razred srednje škole
Lorena Herman, 5. razred srednje škole
Program pripremio: Adam Koruga, prof. klarineta

I. Diabelli: *Flowers duet*

Izvode:

Ana Marija Crnjak, 5. razred flaute
Petra Marković, mag. mus., prof. flaute
Program pripremila: Petra Marković, mag. mus., prof. flaute

12,30 sati – ZNANSTVENI SKUP
IVAN BERISLAV GRIGIĆ (1931. – 1992.),
PJESNIK I PUBLICIST

Voditeljica skupa

dr. sc. Anica Bilić, znanstvena savjetnica
i upraviteljica Centra za znanstveni rad HAZU u Vinkovcima

Program skupa

Mr. sc. Zlatko Virc, Vinkovci

*Ivan Berislav Grigić, ponesen intimama Krnjaša – sagorio u životnim
kontradiktornostima*

Dr. sc. Marica Liović, viša znanstvena suradnica, Filozofski fakultet,
Osijek

*Motiv vode u pjesmama iz zbirke „Lice Bosuta i tamo neki svijet“
Ivana Berislava Grigića*

Dr. sc. Vlasta Novinc, Zavod za znanstvenoistraživački i umjetnički
rad Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, Vukovar

Ivan Berislav Grigić – pjesnik filozofskog afiniteta

Dr. sc. Anica Bilić, znanstvena savjetnica, Centar za znanstveni rad
Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, Vinkovci

*Geografski okvir i meteorološka slika (k)rajolika Ivana Berislava
Grigića*

Dr. sc. Ljiljana Kolenić, redovita profesorica u trajnom zvanju,
Filozofski fakultet, Osijek

Jezik Ivana Berislava Grigića

Biserka Draganić, prof. hrvatskoga jezika i književnosti, Osnovna škola Frana Krste Frankopana, Zagreb

Tematsko-motivski svjetovi u poeziji Ivana Berislava Grigića

Kristina Repar, diplomirana kroatologinja i profesorica povijesti, Ženska opća gimnazija Družbe sestara milosrdnica s pravom javnosti, Zagreb

Urednička politika Ivana Berislava Grigića u Vinkovačkim novostima tijekom 1976. godine

Rasprava

Zaključci

15 sati – RECITAL

VOLIO JE SVOJ KRNJAŠ

Pjesnički tekstovi iz opusa Ivana Berislava Grigića
u izboru Anice Bilić

Izvode:

Marko Sabljaković i Josipa Jurković,
glumci Kazališta „Mika Živković“ iz Retkovaca

Recital pripremio:

Marko Sabljaković, prof.

Glazbeni program

Ludwig van Beethoven: *Sumrak*

Ivan Zajc: *Cvate ruža rumena*, arija iz opere *Nikola Šubić Zrinski*

Ima dana kada ne znam što da radim, tradicionalna

Crne oči dobro vide, tradicionalna

Izvodi:

Kristina Repar, solo-pjevačica, Zagreb

VOLIO JE SVOJ KRNJAŠ

volio je svoj Krnjaš

i bio

zaljubljenik šuma

okružen mirom Bazjaša i

i lepetom

sopotskih fažana

tekao je kraj njega Bosut

kao što i sada teče

muljevit

i pun

mirisa šaša

znala ga je Ervenica

znao i Nerkoš

znali uzdasi Barice

budila ga zvona iz stare Meraje

budio kreket žaba

prkosno dozivao Dirov brijeg

iz njih je ponikao

i kraj njih sad počiva

Zdenka Biljan, akademska slikarica,
Portret Ivana Berislava Grigića, karikatura

SAŽETCI

IVAN BERISLAV GRIGIĆ, PONESEN INTIMAMA KRNJAŠA – SAGORIO U ŽIVOTNIM KONTRADIKTORNOSTIMA

Pisati o nekome koga si poznavao, a biti objektivan, veoma je teško, pogotovo što smo obojica živjeli u relativno maloj sredini i što smo živjeli u vremenu kad smo bili sudionicima važnih političkih zbivanja koja su imala svoje refleksije i ovdje u Vinkovcima.

Grigić nije bio osoba koje se pošto-poto nametala svome okruženju. Po prirodi nije bio sklon dramatiziranju i stvaranju bučnih scena a da bi postigao neki svoj cilj. Nije rođeni Vinkovčanin jer su se njegovi doselili kad je on imao sedam godina. Godine rane mladosti, što su se odvijale na Krnjašu, uvijek su bile sklone upijanju dojmova. Možda se i nije osjećao Šokcem, ali je zavolio Krnjaš, zavolio Vinkovce i ravnicu koja ga okružuje. Krnjaš je bio njegov svijet koji je nosio u sebi, što se najbolje očituje u njegovoj poeziji.

Vinkovci, gradić sa 17.000 stanovnika, imali su jednu srednju školu, knjižnicu, kazalište, muzej i dva kina. kada su se Grigićeви doselili i kada ih je počeo promatrati i smatrati svojim stvorenim svjetonazorom. Djelovala je u Vinkovcima Matica hrvatska s Dionizijem Švigeljom koji je privlačio sve koji su se pokušavali intelektualno ekspanirati.

Grigića to nije dovoljno zadovoljavalo. U njemu je bilo još snaga i želja za dinamiziranjem svojih mogućnosti. Tu je bio ponajprije šah u kojem je Grigić bio aktivan i nizao uspjehe. Upijajući s jedne strane liriku širokih veduta, vraćao se staroj igri na 64 polja koja mu je bila

svojevrsan nastavak ili nadomjestak za neslućene širine slavonskih veduta. Šah kao igra otvara neslućene mogućnosti kreiranja, koje su Grigiću bile potrebne. Nije on jedini pjesnik koji se posvećivao šahu pa je taj njegov potez bio logičan.

Grigić je imao tu sreću ili nesreću što je živio u vremenima koja su bila ispunjena promjenama i katarzama. Tu je bio najprije prevrat, kako su stari nazivali događanja oko 1945., potom razdoblje obnove koje nije bilo baš obazrivo prema intimi, pa 1948. koja je „gutala“ biografije poznatih i nepoznatih. Događanje naroda u kojem su Vinkovčani plebiscitarno sudjelovali (1968.) bila je razdjelnica u kojoj se Grigić baš i nije najbolje snašao. Zbivanja hrvatskoga proljeća, iako je pjevao s ushitom o Slavoniji, nisu mu bila dovoljna da otvorenije istupi, što je stvaralo nepovoljan dojam.

Želja za pisanjem dovela ga je na logičan put bavljenja novinarstvom. Vjerojatno je u tome vidio mogućnost posvete pisanju. Biti lirik nije baš bezopasno u tom smislu što lirska osjetljivost reagira i u drugim dramatičnim trenucima. Tu netko mora izgubiti. Grigiću, kao i kod svih drugih umjetnika, moramo ostaviti slobodu aktivnoga odnosa prema životu i zato nećemo govoriti o njegovim obiteljskim doživljajima. Vjerojatno je u svemu tome odigrala značajnu ulogu pojava dijabetesa (1982.). Raditi u informatičkoj ustanovi, koja djeluje u sredini gdje je i dalje jak hrvatski naboj, a na udaru službene politike Saveza komunista Jugoslavije i Saveza komunista Hrvatske, značilo je stalno biti pod političkom lupom, što zasigurno kod čovjeka stvara nelagode.

O svim tim zbivanjima bit će više riječi u referatu.

Ključne riječi: Ivan Berislav Grigić, Vinkovci, društveno okruženje, politički kontekst, pjesnik, novinar, šahist

Dr. sc. Marica Liović, viša znanstvena suradnica, Filozofski fakultet
Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera, Osijek

MOTIV VODE U PJESMAMA IZ ZBIRKE „LICE BOSUTA I NEKI TAMO SVIJET“ IVANA BERISLAVA GRIGIĆA

Temeljna su obilježja nepretencioznoga i nepomodarskoga pjesničkoga opusa Ivana Grigića, novinara, kulturnoga i javnoga radnika, pjesnika, „lirskoga minijaturista, poniranje u zatvoreni, intimni svijet, tematsko-motivski sklop slavonske svakodnevice” (Bogdan Mesinger) u slavonski pejzaž sa svim njegovim osjetilnim senzacijama. Tomu valja dodati širok, refleksivni spektar motiva, unutarnji pejzaž duše, koji neprestance balansira između stvarnoga, konkretnoga i svjesnoga te lucidnih asocijacija na samoj granici podsvijesti. Stih je, baš kao i lirski ostvaraj u cjelini – nedorečen: riječ je tek o nagovještajima i slutnjama koje svoje opredmećenje traže u susretu s recipijentom.

Temeljni je cilj ovoga rada istražiti funkciju i status motiva vode u pjesničkoj zbirci *Lice Bosuta i tamo neki svijet* (Vinkovci, 1968.).

Ključne riječi: Ivan Grigić, motiv vode, lirski minijatura, slavonski pejzaž

Dr. sc. Vlasta Novinc, Zavod za znanstvenoistraživački i umjetnički rad Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, Vukovar

IVAN BERISLAV GRIGIĆ – PJESNIK FILOZOFSKOGA AFINITETA

U radu pod nazivom *Ivan Berislav Grigić – pjesnik filozofskog afiniteta* istraživanje će biti usmjereno u dva smjera – prvome smjeru temelj će biti razumijevanje prostorne komponente pjesništva, a u drugome pažnja će biti posvećena stilskim sredstvima, prvenstveno polisindetonu, kontrastu i sinesteziji kojima se ostvaruje poetika afiniteta (od latinske riječi *affinis* – srodan, a označava i težnju ka jedinstvu).

Slavonski prostor vizualno se naznačuje prikazom pejzaža, a u korespondenciji s klasicističkom tradicijom slavonskoga teksta hrvatske književnosti, s učestalim antičkim motivima i referencama na pastoralni ugođaj. Istovremeno, prostorna se komponenta usložnjava prizivom različitih kultura koje su ostavile traga na slavonski identitet, pri čemu se urbana komponenta „maloga grada” pojavljuje paralelno uz motiv ravnice. Od prapovijesnih, arhetipskih značenja (simbolika voda), do antičkih percepcija (Orfej i Pan) do slavenskih buna pjesnik razotkriva značenja skrivena u pejzažu i pjesničkom instrumentu – riječi.

Slavonska ravnica (ruralni pejzaž) te vinkovačko okruženje (urbani trag) daju ovoj poetskoj riječi složeni značenjski signal. Kroz motive u zbirci *Intimna provincija* otkriva se pjesnik koji u prostoru razotkriva arhetipska značenja. Uz motiv zemlje čest je i motiv vode i bunara, mulja, dakle vodenoga svijeta, koji se značenjski nadovezuje uz slavonsku pejzažnu matricu, singularnu u začetku i u kojemu skriva značenjski prabitak.

Drugi smjer istraživanja nudi razumijevanje pjesničkoga svijeta Ivana Berislava Grigića kroz stilska sredstva koja pjesnik najčešće uporabljuje. Pjesnička žudnja nastoji izaći iz tijela riječi i uklopiti se u cjelinu, ukinuti proturječnosti, nadići vlastiti i ograničeni pjesnički subjekt i dotaći samo vrijeme u nekretanju. U toj žudnji vidljivom se ostvaruje težnja ka afinitetu, odnosno istosti.

Ključne riječi: slavonski tekst, poetika afiniteta, poetika prostora, arhetip, urbani identitet

Dr. sc. Anica Bilić, znanstvena savjetnica, Centar za znanstveni rad
Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, Vinkovci

GEOGRAFSKI OKVIR I METEOROLOŠKA SLIKA (K)RAJOLIKA IVANA BERISLAVA GRIGIĆA

U neproučenom i neovjerenom pjesničkom opusu Ivana Berislava Grigića, nastajalom od pedesetih do osamdesetih godina 20. stoljeća, a publiciranom u periodici (*Izvor, Krugovi, Rukoveti, Slavonija danas, osječka Revija* i dr.), skupnim pjesničkim zbirkama (*Susret osmorice*, 1950., *Cibalae, Lirika Vinkovčana*, 1955., *Slavonske minijature*, 1975., *Zaljubljenici Cibalae*, 1976., *Slava Panonije*, 1980.) i autorskim pjesničkim zbirkama (*Intimna provincija*, 1958., *Lice Bosuta i neki tamo svijet*, 1968., *Nadasve toliko Šokadije*, 1973., *Omen patriae*, 1974.), analizirat ćemo krajolik s pozicija književne geografije te propitati njegovu geografsku omeđenost i određenost lokalnim, regionalnim i nacionalnim kulturnim identitetom. Književnogeografski pristup omogućuje nam rekonstruirati doživljaj krajolika „iznutra“, detektirati područja brižnosti, otkriti emotivne naslage, kulturne činjenice i ideje upisane u krajo-lik. Budući da meteorološki podatci u njegovim poetskim slikama skreću pozornost na sebe ne samo svojom frekventnošću nego funkcionalnošću te upućenošću na doživljaj prirode, nadaju se interpretaciji. Analizom stilskih postupaka u koje su upleteni pejzažni motivi otkrivamo intimnu povezanost čovjeka i prirode potvrđene obiljem vegetativnih motiva, preuzetih iz botaničke nomenklature, te dolazimo do najsnažnije oblikovane poetske

slike slavonskoga, ravničarskoga krajolika kao rajolika, kojom se Grigić uklapa u panonski književni diskurs i književnopovijesnu maticu pjesnika koji su oblikovali autopredodžbu arkadije Slavonije, zemlje plemenite.

Ključne riječi: književna geografija, krajolik, identitet, vrijeme, poetska slika

Dr. sc. Ljiljana Kolenić, redovita profesorica u trajnom zvanju,
Filozofski fakultet Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

JEZIK IVANA BERISLAVA GRIGIĆA

Izlaganje propituje udio dijalektnih obilježja u pjesmama Ivana Grigića, značenjska polja koja su zastupljena, imena (antroponime i toponime u pjesmama), zastarjelice, novotvorenice. Na temelju raščlambe navedenih značajki moguće je odrediti koliko ima slavonskih dijalektizama u pjesmama, odnosno koliko su pjesme dijelom istočnohrvatskoga jezičnoga/govornoga krajobraza i života.

Ključne riječi: Ivan Grigić, dijalektizmi, značenjska polja, imena, Slavonija

Biserka Draganić, prof. hrvatskoga jezika i književnosti, Osnovna škola Frana Krste Frankopana, Zagreb

TEMATSKO-MOTIVSKI SVJETOVI U POEZIJI IVANA BERISLAVA GRIGIĆA

Predmet su ovoga članka tematsko-motivski svjetovi u zbirkama pjesama *Intimna provincija* (1958.), *Lice Bosuta i neki tamo svijet* (1968.), *Nadasve toliko Šokadije* (1973.) i *Omen patriae – nešto kao kivne pjesni* (1974.) vinkovačkoga publicista, pjesnika i prozaista Ivana Berislava Grigića (Dubovac kod Okučana, 1931. – Vinkovci, 1992.). U njemu se razmatra snažno ispreplitanje zavičajnih s intimnim motivima te njihova korespondencija sa stvaralaštvom autorovih prethodnika poput Ivana i Josipa Kozarca, kao i suvremenika poput Vanje Radauša, Vladimira Kovačića, Miroslava Slavka Mađera i dr. Propituje se ludizam i grafizam stihova. Poetski se korpus na temelju tematsko-motivskih blokova smješta u slavonsku književnost te se analizira njegova pripadnost šokačkom dijelu. Afirmira se vrijednost poetskoga opusa unutar regionalnoga mikrokorpusa te hrvatskoga nacionalnoga književnog korpusa.

Ključne riječi: zavičajno-intimni motivi, ludizam, grafizam, slavonska književnost, šokačka književnost

Kristina Repar, diplomirana kroatologinja i profesorica povijesti,
Ženska opća gimnazija Družbe sestara milosrdnica s pravom
javnosti, Zagreb

UREDNIČKA POLITIKA IVANA BERISLAVA GRIGIĆA U VINKOVAČKIM NOVOSTIMA TIJEKOM 1976. GODINE

Ivan Berislav Grigić (1931. – 1992.) pripada plejadi krnjaških pisaca koji su svojim djelovanjem taj ubavi dio Slavonije učinili prepoznatljivim, gotovo mitskim mjestom. Taj se suvremeni hrvatski pjesnik bavio pjesništvom i novinarstvom, te je uredio broje važne publikacije. Tema rada jest uređivačka politika Ivana Berislava Grigića u tjedniku *Vinkovačke novosti*, tijekom 1976. godine. Te je godine Grigić postao glavnim urednikom tjednika koji je počeo izlaziti 1952. godine, a koji je tijekom godina mijenjao imena: *Novosti* (1956.), *Vinkovačke novosti* (1976.), *Hrvatski vjesnik* (1990.) i *Vinkovački list* (1991. – do danas). Tijekom 1976. godine objavljeno je 50 brojeva, različitoga obujma, ovisno o financijskoj situaciji izdavača Novinske i radio informativne ustanove „Novosti“. Tjednik je izlazio petkom, a prvi broj objavljen je 9. siječnja 1976. godine. Iščitanjem i analizom pojedinih članaka dobiva se uvid u društveni i politički život Vinkovaca, ali i Hrvatske općenito. Također, moguće je proniknuti u Grigićeve osobne životne stavove i habitus, s obzirom na to da je bio direktor te glavni i odgovorni urednik *Vinkovačkih novosti*.

Ključne riječi: Ivan Berislav Grigić, *Vinkovačke novosti*, Vinkovci, članak, novine

KNJIŠKI KRNJAŠ IV.

Znanstveni skup

*Ivan Berislav Grigić (1931. – 1992.),
pjesnik i publicist*

Nakladnik

Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti
Trg Nikole Šubića Zrinskog 11, HR – 10000 Zagreb

Za nakladnika

Akademik Pavao Rudan, glavni tajnik

Adresa uredništva

Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti,
Centar za znanstveni rad u Vinkovcima
Jurja Dalmatinca 22, HR-32100 Vinkovci
032 332 316
hazu.centar-vk@vk.t-com.hr

Grafička urednica

Nina Ivanović

Tisak

Tiskara Zelina, d. d., Sveti Ivan Zelina

Naklada

100 primjeraka

ISBN 978-953-347-229-4

studeni 2018.

9